

Gunnar Malmström
född 1919 i Ragunda
skollärare boende i Hunge

JÖNS GRÖNVIK 1857-1944
BRITA-MÄRTA OLIFS DOTTER GRÖNVIK 1857-1947

TEXT.

FOLKSKOLIÄR. GUNNAR MALMSTRÖM HUNGE.
LÄSTES I JÄMTLANDSRADION.

Minnen Grönvik ~~Om~~ ~~Jonas~~ ~~Fast~~ ~~parvill~~

OM GRÖNVIKARNA, MEN KANSKE MEST OM JENS

I en av högarna av gamla fotografier hittade jag en bild från 1927. Och minns. Hungeskolans storskolesal. Fest. För Jens Grönvik fyllde gammal. Fyllde 70 och firades med kalas. Byn hade skramlat till det obligatoriska; spatserkäpp med en rekorderlig silverkrycka, så han kunde kasta undan björkpåken Och att jag var med berodde väl på att vi bodde på skolan och att mamma och pappa knappast vågade lämna mig utan tillsyn, väl vetande att vad som helst då kunde hända.

..***..

Efter kaffet fick vi ordna upp oss på flera led bak i skolsalen för fotografering med de yngre sedesamt hopkrupna framför. Elina i Finnäs hade en 9x12 plåtkamera uppgillrad på katedern. Från en fotogenlampa hängde blixten ner, en liten papperspåse med magnesiumpulver, som hon fick att brinna. sedan hon tänt på en liten pappersremsa för att sedan snabbt förflytta sig till de sittande och själv bli med på högtidskortet. Det flammade till, festen fortsatte, och snarast möjligt fick Elina i garderoben framkalla glasplåten. Göra provkort - och därvid rodna så starkt att det nästan blev farligt för ljuskänsliga grejor i mörkrummet.

För där, bland alla sedesamt blickande, där satt Elina med uppdragen kjol och med ett par underbyxor, som lyste vitt vitt VITT, så det bara skrek. Men visst gick det att rädda, så hon tog morakniven och skrapade bort det vita, det på plåten kolsvarta. Fast med den följden att runt omkring i stugorna spreds sedan korten, där Elina satt och ståtade med världens största kussimurra. För nu såg det precis ut som om byxorna hade spruckit och att därur svällde - ja just...som sagt var!

Fem-sex år senare var det förresten en av hans pojkar, Jonas', tur att fylla 50. Då var vi däremot inte medbudna. Kalaset hölls hemma på Ing-jä/backen, och jag var lämnad hemma för att vakta lillbrorsan. Tack och lov var Erik så gammal att han var mottaglig för jävelskapsinläring. Tack och lov var han lättlärd! Och nog var vi sura för att vi inte fick delta i tårtkalaset. Jag minns att det var en söndagskväll och att klockan hunnit bli sju innan vi kom på en möjlighet att ge igen: Vid den här tiden var det nyhetsdags, och det hörde till att man runt om i stugorna, där radio fanns, bänkade sig runt apparaten även om det var stort kalas.

Och nu såg vi chansen till hämnd. Pappa hade en jättestor radioapparat och en gigantisk antenn spänd mellan skorstenen och en lång stång. Och med rätt inställning på rattarna kunde man åstadkomma något som kallades återkoppling. Ett tjut, som sprang ut baklänges ur apparaten och spred sig i omgivningen för att höras också på andra ställen. Och det gick nog som vi ville. För vi mjölkade försiktigt mamma på upplysningar vid hemkomsten, och de var nog för oss rätt positiva, för de hade måst avbryta lyssnandet på grund av oväsen ur tratten. Skönt! Dagen var räddad.

För att gå tillbaka till Jens minns jag att där fanns mycket av bygdens ursprungsliv, särskilt då ifråga om fiske och jakt. Vem utom just Jens Grönvik skulle grava mörten åt oss? Vårens musöronlöv visade tid för lek-mörten, enda dagarna med jättemört i obegränsad mängd på näten. Vi fjällade och sköljde och Jens gned in salt och salpeter i hemlig sammansättning. Lager på lager samlades i stenkrukorna, och jag glömmer aldrig vinterdagarna med halstret, som mamma drog fram ur kokspisluckan, glömmer aldrig det röda gravfiskköttet, som vi kunde bryta fram under sotskorpan, där saltet svettats fram. Vem kan idag trolla med mört på det viset?

Jag tror att det var Sven Lidman, som på något ställe skrev, att kolonisationen av Norrlands inland blev möjlig just tack vare gravfisken, skapad med ett minimum av svåråtkomligt salt. Och tänk på alla småtjarnarna som heter Fisksjön eller Fisktjärn. Det är säkert mört som åsyftas och som någon gång planterats för att säkerställa mat under isfri tid.

Udden Grönvik
Jens Grönvik
Jens Grönvik

OM GRÖNVIKARNA, MEN KANSKE MEST OM JENS

I en av högarna av gamla fotografier hittade jag en bild från 1927. Och minns. Hungeskolans storskolesal. Fest. För Jens Grönvik fyllde gammal. Fyllde 70 och firades med kalas. Byn hade skramlat till det obligatoriska; spatserkäpp med en rekorderlig silverkrycka, så han kunde kasta undan björkpåken Och att jag var med berodde väl på att vi bodde på skolan och att mamma och pappa knappast vågade lämna mig utan tillsyn, väl vetande att vad som helst då kunde hända.

****

Efter kaffet fick vi ordna upp oss på flera led bak i skolsalen för fotografering med de yngre sedesamt hopkrupna framför. Elina i Finnäs hade en 9x12 plåtkamera uppgillrad på katedern. Från en fotogenlampa hängde blixten ner, en liten papperspåse med magnesiumpulver, som hon fick att brinna. sedan hon tänt på en liten pappersremsa för att sedan snabbt förflytta sig till de sittande och själv bli med på högtidskortet. Det flammade till, festen fortsatte, och snarast möjligt fick Elina i garderoben framkalla glasplåten. Göra provkort - och därvid rodna så starkt att det nästan blev farligt för ljuskänsliga grejor i mörkrummet.

ELINA LARSSON
1906-1990 FINNÄS
HÄRLÖF
LÄRARE
FOTOGRAF
HANS GLASPLÅTAR
FRÅN PÅ HÖGAREN

lla sedesamt blickande, där
opdragen kjol och med ett
om lyste vitt vitt VITT, så
en visst gick det att rädda,
iven och skrapade bort det
kolsvarta. Fast med den
nkring i stugorna spreds
sedan korten, där Elina satt och ståtade med världens största kussimurra. För nu såg det precis ut som om byxorna hade spruckit och att därur svällde - ja just...som sagt var!

Fem-sex år senare var det förresten en av hans pojkar, Jonas', tur att fylla 50. Då var vi däremot inte medbjudna. Kalaset hölls hemma på Ing-jälbacken, och jag var lämnad hemma för att vakta lillbrorsan. Tack och lov var Erik så gammal att han var mottaglig för jävelskapsinläring. Tack och lov var han lättlärd! Och nog var vi sura för att vi inte fick delta i tårtkalaset. Jag minns att det var en söndagskväll och att klockan hunnit bli sju innan vi kom på en möjlighet att ge igen: Vid den här tiden var det nyhetsdags, och det hörde till att man runt om i stugorna, där radio fanns, bänkade sig runt apparaten även om det var stort kalas.

Och nu såg vi chansen till hämnd. Pappa hade en jättestor radioapparat och en gigantisk antenn spänd mellan skorstenen och en lång stång. Och med rätt inställning på ratarna kunde man åstadkomma något som kallades återkoppling. Ett tjut, som sprang ut baklänges ur apparaten och spred sig i omgivningen för att höras också på andra ställen. Och det gick nog som vi ville. För vi mjölkade försiktigt mamma på upplysningar vid hemkomsten, och de var nog för oss rätt positiva, för de hade måst avbryta lyssnandet på grund av oväsen ur tratten. Skönt! Dagen var räddad.

För att gå tillbaka till Jens minns jag att där fanns mycket av bygdens ursprungsliv, särskilt då ifråga om fiske och jakt. Vem utom just Jens Grönvik skulle grava mörtan åt oss? Vårens musöronlöv visade tid för lek-mörten, enda dagarna med jättemört i obegränsad mängd på näten. Vi fjällade och sköljde och Jens gned in salt och salpeter i hemlig sammansättning. Lager på lager samlades i stenkrukorna, och jag glömmer aldrig vinterdagarna med halstret, som mamma drog fram ur kokspisluckan, glömmer aldrig det röda gravfiskköttet, som vi kunde bryta fram under sotskorpan, där saltet svettats fram. Vem kan idag trolla med mört på det viset?

Jag tror att det var Sven Lidman, som på något ställe skrev, att kolonisationen av Norrlands inland blev möjlig just tack vare gravfisken, skapad med ett minimum av svåråtkomligt salt. Och tänk på alla småtjarnarna som heter Fisksjön eller Fisktjärn. Det är säkert mört som åsyftas och som någon gång planterats för att säkerställa mat under isfri tid.

Annars gick det att komma åt fisk på ömse vis. 'nHinrik, en av Jenspojarna, berättade om en kyrkfärd. När de passerade lillbäcken bortom Öbbarhälla stannade Jens hästen och klättrade ur vagnen. Hästfilten togs fram och ena änden stenades fast tvärsöver bäcken. Småpojarna rustade sig med käppar och drog sig uppöver en bit medan Jens rörde om på botten, så vattnet blev grumligt. Så kom pojarna plaskande. När de var framme lyftes överändan av filten försiktigt upp. Det blev som en håv, full av sprattlande lekaborrar. Så det finns många sätt för dom som kan...

Fiske eller jakt, vad var viktigast? Vet inte. I Jenses ungdom var älgen utrotningshotad, och en av pojarna berättad att vid en kyrkfärd på barmarksfrost kom de på ett älgspår på Matvikmyren. Jens tog kniven, skar ut en spårstämpel och tog med till kyrkbacken i matsäcksskrinet för att visas upp som en sensation.

Ändå sköt han under sin aktiva tid 52 älgar, och det är inget fantasital. Men bl a hade han bra hundar. Jacks namn lever ännu för ståndskallens skull. Och jakten gav ju så mycket olika produkter. Minns engång när min morfar på gamlingars vis blev frusen av sig. Fötterna värst. Pappa visste råd. Pratade med Jens. Jodå. Ingen hemlighet var väl att där Grönvikarna fanns, där fanns också älghudar (för den skull behövde de inte ha ramlat i lovlig tid...). Egentligen är älgskinn värdelösa, eftersom de efter beredning blir genomblöta bara det blir ett litet moln på himmeln. Av den anledningen härades de av genom rötning och sedan skars råhudsremmar och ämnen ut, och de var starka och användbara till mycket.

Benskinnen, balingarna, var användbara till lappskor. Utslitna eller odugliga älghundar lämnade också perfekta skinn, och med ett antal balingar och yviga hundsvansar fick pappa en *lapp-tjös*, som på sin vintervandring bodde just hos Jens ute i sommarstugan, att fullborda presenten till morfar, som sedan hade lätt för att hålla värmen. Jag minns hur vackra de var med sina knälånga skaft, med

färggranna tygremsor i sömmarna, med sina kragar av långhårig hundsvans.

Annars klagade 'nJonas på *äsch-ler-brokan*, som de sommar som vinter fick bära. Tjocka och stela. Utslitliga. Småningom tänkte de tvinga till sig något nytt, bättre, kanske av vadmal. De gick bakom *föuse'*, till slipstenen turades om att stå med ändan mot den roterande stenen eller stå vid veven och dra. Sedan gällde det bara att invänta lämpligt tillfälle att avslöja för pappa Jens att byxorna var utslitna och behövde bytas.

Ingen fara! Jens ut, skar till en väl tilltagen lapp av ett liggande skinn, som med skärnål och becktråd träcklades fast utanpå byxbaken. Sedan blev byxorna etter värre att bära för de odygdiga gossarna...

Något annat minns jag också ifrån Jensgården. TANDKROKEN!

Du som lever på gränsen till tjugoförsta århundradet, för dig är väl tandvård ingenting. Då far du till folktandvården, får bedövning och vips är det färdigt. Även om tandläkarna tar flera kronor än väntat för sin service. När jag var småpojke och pappas tvinnade lintråd inte räckte till, då skickade pappa mej med bussen ner till Bräcke med fem kronor på fickan och säkerhetsnål över ficklocket. Där fanns doktor Uhlén, som drog ut för 3.⁵⁰, dessutom för 1.⁵⁰ till med bedövning. Enda felet var att doktorn inte öppnade förrän en dryg timme senare, och på Handelsföreningen fanns världens godaste halöreskola, och rik som jag var köpte jag för en krona!!!

Alltså satt jag där i stolen och drog tand för 3.⁵⁰. Spottade blod, betalade och gick på samhället och smög till halvtre och hemfärd. Glömmer det knappast.

Varför doktor Uhlén skulle vara bättre än 'nJens vet jag inte. Skulle Uhléns tång vara bättre på att klyva gaddarna med än kroken, som kördes ner i innanrötan för att sedan bryta isär och dra upp bit för bit? Det är klart; Doktorn hade högre status förstås. Men nu vill jag låta dig höra något annat och spara resten om Jens Grönviks till en annan gång.

OM GRÖNVIKARNA....del 2

Förklara för mej varför småbarn så gärna tyr sig till äldre om de inte av en eller annan anledning blivit direkt skrämda av något. För så är det ju. Finns det i arvsmassan att krypa upp i knäna på urgamla gubbar? Var det de, som i urtid, i flergenerationsfamiljen hade tid, medan mamma och pappa slet för brödfödan i skog och i lagård och på äng?

-***-

Var det därför jag så gärna gick till *Jonas Erssa*, där han urgammal satt i sin kammar i undantagsstugan, satt där på sängkanten och stödde sig på sin krycka, lågmäld och som en gammaltestamentlig profet pratande - om vad minns jag inte, men jag blev aldrig trött. På muren ovanför öppenspisen satt två domherrar av trä. Lyssande i rött, för mig oförlömliga.

Var det därför jag som fyra-femåring så gärna gick kilometern för att få sitta hos *Sellbergs-Pelle*, där han satt i en luftblandning av stekfläsk och blötlagt sulläder och gammal urin från pottan under soffan? Pliggade skor och ljög ruskiga historier om snusdosslagsmål med *mellparingar*, som han ibland måst skjuta ihjäl med mynningsladdarpistolen, som hängde på väggen, den som idag är min.

Jens. Patriarken. Den suveräne berättaren. Var det därför jag så gärna smög mig in i köket hos Jens-familjen? För att få vara i närheten av Jens, han som jag aldrig minns skratta. Men skrattet fanns väl inte hos pojkarna heller. Sammanbitna gick de där, pojkarna som redan var vuxna, medelålders, när jag växte upp. Och med en stark sammanhållning utåt, starkare än vanligt. Skulle jag vara tvungen att karakterisera ytterligare, då skulle jag dra fram den iver, den nervositet de ibland visade, särskilt då vid jakt.

Minns en gång då Halvar gick Björnnäset med hund och jag från Kamsidan ut mot Storvikflon, där passkedjan fanns. Ingen älg fann jag och sökte mig då ut mot flon, där samling skulle ske. På långt håll såg jag Lars Grönvik. Han hade av säkerhetsskäl av frun begåvats med en röd slokhatt. Och när jag säger röd, då menar jag det illrödase röda som finns. Kommen

50-75 meter bakom Lars hörde jag Halvarhunden ta upp älg. Det gjorde Lars också. Den dans han därute på myren presterade var magnifik. Och jag tänkte, att... Men så tystnade hunden, troligen gick älgen i sjön, och lugnet återkom. Lars satte sig, och jag vågade mig fram.

Annars var Lars den enda av Jenspojkarerna jag inte minns från min tidigaste barndom. Då var han i Amerika, där han bl a bidrog till västmakternas seger i första världskriget genom att avverka det timmer, varav det framväxande flyget byggde sina flygplan. Så kom han tillbaka i en begynnande lågkonjunktur. En dag, minns jag, stod ett blått Cheverolet-chassi hos Jonas uppe på Ing-jäl-backen. Det byggdes på med flak. Snart skaffade han första bussen för last och passagerare, en skvader, på linjen Gillhov - Bräcke, som Lars sedan drev till sin ålderdom tillsammans med första timmerbilen. Driftig. Och till mig lämnade han ett oförlömligt minne av en jordfästning. Olle, svågern och jaktkamraten låg därframme vid altaret i Bodsjö kyrka. Vänner, anhöriga defilerade förbi, några sade också sina minnesord. Lars dröjde sig kvar en stund, klappade lätt på kistlocket, och så kom det stilla:

- Ja, hej då, Olle!

Så fortsatte han tillbaka till sin bänk. Och jag minns det var som om han skildes från en som nått sitt älgpass medan han och de andra sökte sig fram mot sina. Sällan röddes jag som då.

Vår närmaste granne västerut var en annan av bröderna, **Olle**. En arbetsmyra, som knappast fann sin like. Såg lite farligt ut, för i sin barndom någon gång för nu mer än 100 år sedan hade han tillsammans

OM GRÖNVIKARNA....del 2

Förklara för mej varför småbarn så gärna tyr sig till äldre om de inte av en eller annan anledning blivit direkt skrämda av något. För så är det ju. Finns det i arvsmassan att krypa upp i knäna på urgamla gubbar? Var det de, som i urtid, i flergenerationsfamiljen hade tid, medan mamma och pappa slet för brödfödan i skog och i lagård och på äng?

..***..

Var det därför jag så gärna gick till *Jonas Erssa*, där han urgammal satt i sin kammar i undantagsstugan, satt där på sängkanten och stödde sig på sin krycka, lågmäld och som en gammaltestamentlig profet pratande - om vad minns jag inte, men jag blev aldrig trött. På muren ovanför öppenspisen satt två domherrar av trä. Lyssande i rött, för mig oförglömliga.

*Sällbergsalle
Sjömakare
både Ovan
-Tjälkvar.*

Var det därför jag som fyra-femåring så ärn för att få sitta hos ir han satt i en luft- äsk och blötlagt sullä- rin från pottan under skor och ljög ruskiga losslagsmål med *mell-*

paringar, som han ibland måst skjuta ihjäl med mynningsladdarpistolen, som hängde på väggen, den som idag är min.

Jens. Patriarken. Den suveräne berättaren. Var det därför jag så gärna smög mig in i köket hos Jens-familjen? För att få vara i närheten av Jens, han som jag aldrig minns skratta. Men skrattet fanns väl inte hos pojkarna heller. Sammanbitna gick de där, pojkarna som redan var vuxna, medelålders, när jag växte upp. Och med en stark sammanhållning utåt, starkare än vanligt. Skulle jag vara tvungen att karakterisera ytterligare, då skulle jag dra fram den iver, den nervositet de ibland visade, särskilt då vid jakt.

Minns en gång då Halvar gick Björnnäset med hund och jag från Kamsidan ut mot Storvikflon, där passkedjan fanns. Ingen älg fann jag och sökte mig då ut mot flon, där samling skulle ske. På långt håll såg jag Lars Grönvik. Han hade av säkerhetsskäl av frun begåvats med en röd slokhatt. Och när jag säger röd, då menar jag det illrödase röda som finns. Kommen

50-75 meter bakom Lars hörde jag Halvarhunden ta upp älg. Det gjorde Lars också. Den dans han därute på myren presterade var magnifik. Och jag tänkte, att... Men så tystnade hunden, troligen gick älgen i sjön, och lugnet återkom. Lars satte sig, och jag vågade mig fram.

Annars var Lars den enda av Jenspojkar- na jag inte minns från min tidigaste barn- dom. Då var han i Amerika, där han bl a bidrog till västmakternas seger i första världskriget genom att avverka det timmer, varav det framväxande flyget byggde sina flygplan. Så kom han tillbaka i en begyn- nande lågkonjunktur. En dag, minns jag, stod ett blått Cheverolet-chassi hos Jonas uppe på Ing-jäl-backen. Det byggdes på med flak. Snart skaffade han första bussen för last och passagerare, en skvader, på linjen Gillhov - Bräcke, som Lars sedan drev till sin ålderdom tillsammans med första timmerbilen. Driftig. Och till mig lämnade han ett oförglömligt minne av en jordfästning. Olle, svågern och jaktkamta- ten låg därframme vid altaret i Bodsjö kyrka. Vänner, anhöriga defilerade förbi, några sade också sina minnesord. Lars dröjde sig kvar en stund, klappade lätt på kistlocket, och så kom det stilla:

- Ja, hej då, Olle!

Så fortsatte han tillbaka till sin bänk. Och jag minns det var som om han skildes från en som nått sitt älgpass medan han och de andra sökte sig fram mot sina. Sällan rör- des jag som då.

Vår närmaste granne västerut var en an- nan av bröderna, **Olle**. En arbetsmyra, som knappast fann sin like. Såg lite farlig ut, för i sin barndom någon gång för nu mer än 100 år sedan hade han tillsammans

720) med en av bröderna lekt med kniv och fått den i höger öga med påföljd att han där sedan bara hade ett stort rött hål med stora bekymmer med tårarna vid kyla. Dessutom lite besvärligt vid jakt, när sikte skulle tas. Emaljöga var väl inte tal om - först senare under 20-talet fanns väl ett sådant i vår by, sedan Petter Jönssa vid vedkapning fått en björksticka i sitt ena öga. För oss barnungar var det alltid spännande att se Petter Jönssa ta ut ögar och putsa av det mot en lagom ren snusnäsduk.

Olle var väl den, som omsatte Skolrådets intensioner när skolfastigheten skulle skötas. Han planterade björkar, när sådant skulle göras. Han tömde skithusen och gödslade potatislandet med skiten - när jag någon gång som pojke anlätades vid potatisplockningen, då kunde jag rätt vad det var läsa lite på en sida ur Åhlén & Holmskatalogen, vår tids toalettpapper. Vad vi mest såg av Olle under barmarksperioderna var annars när han undan för undan erövrade backen upp mot skogen. Någonstans stod alltid stubb-brytaren uppställd. Där lutningen var för stor byggde han väldiga stenmurar och jord i massor flyttades om.

Odlingen blev hans död. 1931 dog han i tarmvred, 45 år gammal. Han slet helt enkelt sönder kroppen. I bästa mannaålder fick han lämna in, efterlämnande hustru Matilda, John, 18, Anders, 15, Birger, 13 och lillflickan Elsa, 8 år. Men de klarade upp det! Och gjorde det bra. För från tidig barndom hade syskonen fostrats i arbete.

Nu var John husbonde. Medan mamma Matilda tillsammans med åttaåriga lill-

flickan skötte hus och lagård, organiserade John timmerkojans vardag, körde lassen med bröderna som huggare tillsammans med honom. Anders, som dött i år, drygade ut arbetstiden med små extrajobb, bl a minns jag när han tillverkade en fin hundkoja åt pappa för fem kronor. Ingen gjorde heller så fina utterflugor som han, de hängde för avsalu i stora knippor hos Jonas, handlarn. Dunet for vi och plockade efter tuppen, de borstiga halsfjädrarna var ett måste, och flugkroppens dun fick han från gräsand-drakarna, som vi kvällstid i tilltagande mörker satt och lurade på med våra hagelbössor. Vilka minnen!

Birger, som från koltåldern var min bästa kamrat fick redan som elva-tolvåring under julloven följa de äldre ut i timmerskogen. Jag minns den kvällen, när han stolt kunde berätta för mej:

- *Idag ha'je högge fjorttan bit!* Och jag kände ett litet sting av avund. Tänka sig; 14 stockar, medan jag sprang omkring i skogen och jagade orre! På så sätt kom vi att glida isär. Tyvärr, även om samvaron med lillbrorsan och Helge var nog så givande när det gällde kvalificerade jävelskap. Bara nå'n söndag kunde vi sedan på gammalt sätt dra till skogs tillsammans, som den gången, enligt min jaktjournal den 5 sept 1937, när vi uppe i kanten av Sidsjöberget i en strålände afton träffade på och förföljde en ripkull. Birger fick skjuta fem och jag fick fyra. Då var vi redan 17 och 18 år och hade lämnat barndomen långt bakom oss. Får jag nu äntligen säga till dig, Birger, om du hör mig, ett tack för vad du och de dina betydde för mig, för oss alla i skollärfamiljen.

GRÖNVIKARNA, AVSNITT 3

Jag har väl nämnt att syskonen Grönvik hade en hel del företagsamhet i generna. Jens och Brita-Märta, båda födda 1857 hade nio barn, varav en flicka, Märta. Hon blev inte så långlivad. Minns när hon insjuknade, jag tror det var TBC, och det måste vara 1931 eller -32 hon somnade in. Kom ihåg de stjärnklara vinternätter vi gick förbi väl vetande, att därinne skedde en tragedi med en efterlämnad make och lillpojke på under tio år.

En av bröderna dog, men de andra nådde hög ålder.

Men de andra! Per, Karl och Erik var väl som folk var mest. Pålitliga arbetare. Karl minns jag för hans suveräna teknik att äta småabborre. Hur han stoppade in dem i höger mungipa. Käkarna malde på, och någon gång då och då tog han med fingrarna bort en bentuss som samlats och stack ut ur vänsterhalvan.

nHenrik var något av en mångsysslare. Snäll - men visste vad han ville. Jägare, fantastisk spårare men dålig skytt. Älgkött hade han alltid genom sin förmåga att välja rätt sällskap. Där må jag kunna berätta en liten historia:

På 50-talet hade jag i skolan dessa gossar, som just nu bildar gräddan i Sveriges näringsliv. Härliga, företagsamma herrar. Karl-Göran, som väl nu sitter och skrynklar pannan med bussproben. Bernt, ingenjören. Sjutton vet om inte BosseThoresson fanns med på något hörn också. Plus några till. De hade hittat äventyret. De samlades om kvällarna uppe vid Kastjärnbäcken och ljustrade mört, som där gick upp i massor. Fast egentligen var det annat, som drog. För där i ladån på Jan-hägna hade de hittat Grönvikarnas köttbod. Där hängde mängder av torkat älgkött, och där kunde de gång på gång fira älgblot, ända till någon hade börjat upptäcka luckor i förrådet. Då, i ett nafs, försvann det. Fast på grund av förrådets karaktär blev det förstås ingen utredning....

I sin tidigare mannaålder syssla Henrik bl a med flottning. Då för tiden fanns inte flottningssällskaperna inne i verksamheten högst uppe i vattendragen. Henrik tog på sig job-

ben, och med sitt arbetslag började han högst uppe i tjärnarna, bäckflottade och drog skutorna över tjärnar och sjöar med tillfälliga spelflottar. En av dem har jag sett i starren mellan Långtjärn och Mjölksjön.

Så var han slaktare. Innehavare av slaktmask, som var bara att sätta mot skallen på grisen, så small det och grisen stöp handlost. Mycket bättre än salongsgeväret, som andra hemslaktare använde. Så hade han ett redskap, som vi hade en väldig respekt för. En yxa av samma modell som man halshög folk med. Bred bila. Yxhammaren ersatt med en entums rund hammare. Ställde han sig framför en häst och drämde den i skallen på honom sa det bara smasssk, och djuret låg där. Så visst hade vi en hälsosam respekt för honom. Fick vi titta på sådant? Ja, varför inte?

Ändå var han barnkär i högsta grad. Och sällskaplig. Kring honom flockades allehanda människor, gärna då ungdomar, som visste att hos **nHenrik** fanns alltid en skvätt brännvin. Där satt de då engång runt honom ute på gårdsplanen, när Karl Hagström släntade förbi. Karl var bibelsprängd efter vintrar med Jehovas vittnens skrifter i timmerkojan. Karl stannade, stod en stund tyst i den vanliga posen med händerna på ryggen. Så kom det:

- Där aset är, dit samlas ock gamarna!
Vände och gick därifrån.

Den, som dock fascinerade mest var äldsta brodern, **nJonas**, född 1883. Han hade öppnat affär på Ing-Gjäl-backen. Jag minns honom ända sedan före 1923, då han i sin blå långsläde med lock på och med fjordingen, Blacken, förspänd hämtade varor hos Rings i Gällö, senare mest i Bräcke, sedan vägen dit blivit färdig 1923.

I takt med att Hunge fick riktig bilväg köpte han och Axel Orssa i Smååkran ett Fordchassi. Överbygg gjordes helt i trä med förarhytten i pärlspont. Axel-Orss-pojkar gjorde dessutom ett bygge till flaket, som blev som en buss, och jag minns sommarens

lördagskvällar, när man for på dans med löv-ruskor i de öppna fönsteröppningarna.

Efter detta får vi förutsätta, att falukor-vringarna från Jonssons Slakteri liksom 5-öresbullarna från Rettigs Bageri i Bräcke var en aning färskare. Fast fortfarande kunde man ju sommartid få skitsjuka av falukorven. Men det gick över!

På sina resor hade Jonas naturligtvis med hagelbössan. Än fanns inte förbudet mot jakt från motorfordon (tror jag), och tjädern satt i mängder inne i vägen och åt grus. Så var det bara att stanna, fälla ut övre halvan av vind-rutan, lägga an - och bomma. Jag minns pappa mådde gott åt det, för bössan hoppade upp vid smällen, och bom var resultatet.

Jonas satt gärna hemma hos pappa och re-sonerade. Det kunde bli nog så allvarligt, som den gången när han hade omvänd bevis-föring i fråga om Guds existens.

- *Mann je tro nu att Fææn finns. Å då...*

Oj, vad då diskuterades jakt. Och jag minns, när han motiverade sitt motstånd till att skaffa dubbelbössa. Risk var stor, att ett vådaskott på glömska skulle bli följd. För ivrig var han. Med sitt enkelgevär stod han på pass. Ett skott i pipan, ett par i han-den under framstocken. Och han laddade om snabbt! Men åtminstone en gång gick det galet.

Av någon anledning hade pappa och jag kommit att jaga nära intill Jonas. Drev kom igång. Och där stod jag på pass hiterst på raksträckan hitom Tjutboda. I borterändan såg jag Jonas. Idag utrustad med laddning-spersonal. Bredvid honom pojken, UG-sprutefabrikören. Kallt var det, så Uno hade hand och patroner i fickan, när den stora vita vinterharen spratt ut mellan oss och satte kurs mot Jonas. Det small, och det blev bom! Uno hade tappat greppet om skotten men måste på något sätt visa sitt missnöje. Därför ekade ett enda ord med kraft mellan bergen:

- **KÆLV-STÖVEL!!!!** Och jag tycker mig minnas, att haren genomlevde dagen.

Det var just denna iver, Jonas visade vid jakt.

Han berättade också om den gången när han slagit på stort och köpt en tysk 8 m/m repeterstudsare. Skulle inviga den med en

tjäderjakt bortåt Rossbolbodarna. Packade långsläden med mjukt hö och drog iväg. Bortefter myrarna körde han rätt i en tjäder-flock, som betade i tallarna. Ett drag i töm-marna och så: *Ptrooooo!*

Hästen stannade lydigt, och sedan låg Jonas på släden och repeterade ur skott efter skott. Först när den sista patronen spratt ut i snön kom han ihåg, att han skulle ha tryckt på av-tryckaren också. Fast det var ju en upplevel-se det också.

Förresten. Just detta att han ville dra iväg långt bort var nog signifikativt för Jonas. Ofta blev det Strängen. Sommartid roende drag de nära två milen efter sjöarna. Höst på harjakt. Vår på tjäderlek. En kväll gav de sig iväg, Johan Norling och han, över Sträng-sjön, för i bergsnedden nedom Gilleråstjärn fanns en bra lek. Isen var väl si och så. Jonas gick först, och hanvågde väl sina goda kilon. Gick som det gick, och rätt vad det var så bar det igenom på en svartfläck. Päls hade han på sig, så han flöt gott. Låg där som en vit näckros. Norlingen stod och tittade ett tag, innan första repliken kom:

- *Vört du blöut?* Så var det bara att ge sig tillbaka til bys ock krypa ner i kökssoffan.

Ofta berättade han om barndomens rackar-tyg. Som den gången de skulle ro grisen över sjön till fåbodarna på Kammen. Komna utom synhåll för byn fick de för sig att se efter om grisen kunde simma. Med förenade krafter stjalpte de fläsklasset över bord. Och visst kunde han simma! Bara det att han gav sig den på att komma tillbaka ombord. Den var uppe med klövarna på båt-kanten gång på gång, så det var bara att knacka på fötterna, så grisen skrek. Tur i oturen, för det var nära till Måshälla, och där fick de lastat på folka-vis igen.

Men nu håller jag på att passera tidsgränsen, och då vet jag, att Leif Landin börjar se ut som ett russin i ansiktet, och det vill jag inte. Och samtidigt är det så svårt avbryta berät-tandet om dessa fantastiska människor jag har fått växa upp ibland.